

KOÇ OKULU
İLK · ORTA · LİSE

TATİLE ÇIKARKEN...

**KOÇ OKULU, İLKOKUL
REHBERLİK ve PSİKOLOJİK DANIŞMA BÖLÜMÜ**

2022

Değerli Velilerimiz,

Çocuklarınızın büyük heyecanla beklediği yaz tatiline başlarken, sizlere birkaç küçük hatırlatmamız olacak. Tatil, iyi bir çalışma döneminin ön hazırlığı ve verimli olmayı arttıran önemli bir motivasyon kaynağıdır. Ama temelde tatil çok temel ve insani bir ihtiyaçtır.

Biz de bu yaz tatil bülteni olarak çocuk oyunlarını ele almak istedik. Dışarıdan bakıldığında çocuğun enerjisini boşalttığı, eğlendiği ve hayal gücünü ortaya koyduğu OYUN'u bambaşka bir bakış açısı ile ele alacağız. Görünenin ötesindeki katkılarını Çoklu Zeka Kuramı ile ilişkilendirip oyun örnekleri sunacağız.

Koç Okulu, İlkokul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bölümü

ÇOCUK OYUNLARI NE İŞE YARAR?

Çocuk oyunları çocuğun;

- Kendini ifade etmesini sağlar.
- Kimsenin öğretemeyeceği kuralları kendi deneyimiyle öğrenmesini sağlar.
- Hayal ile gerçek arasından bir köprü oluşturur.
- İç dünyasının bir aynasıdır.
- Sosyal ve ahlaki değerleri öğrendiği bir alandır.
- Öğrenme laboratuvarıdır. Deney yolunu kullanarak düşünmesini sağlar.
- Deşarj olmasını sağlayan bir faaliyettir.
- Gruba uyum sağlayıp sosyalleşmesini sağlar.
- Zeka, beden ve kişilik gelişimini sağlayan en ideal ortamdır.

ÇOKLU ZEKA NEDİR?

Howard Gardner, zekanın tek bir yapıdan meydana gelmediğini, insanların birbirinden bağımsız en az sekiz ayrı zekaya sahip olduğunu ve bunların geliştirilebileceği düşüncesini vurgulamaktadır. Bireyler güçlü oldukları yetenek alanlarına bağlı olarak bir ya da bir kaç alanda yüksek performans gösterebilirler. Önemli olan güçlü olunan alanların belirlenmesi ve diğer alanlara yönelik geliştirici etkinlikler planlanmasıdır. Çoklu zeka sadece öğrenme ve eğitici etkinliklerle ilgili bir kuram olmayıp aynı zamanda kişiler arası iletişim, sorun çözme gibi günlük hayatta bizi yakından ilgilendiren alanlarda da etkili olmaktadır.

Sözel Zeka: Dili hem sözlü hem de yazılı olarak etkin kullanabilme yeteneği.

- Geniş kelime hazinesine sahip olabilme,
- Duygu ve düşünceleri iletmek üzere dili karmaşık ve yerinde kullanabilme,
- Fıkra anlatabilme ve dile dayalı mizahın çeşitli türlerini anlayabilme,
- Bir işin akışında diğerlerini ikna edebilme,
- Anımsayabilme ve çağrışım yapabilme,
- Mecazlarla da süsleyerek dili hünerli bir şekilde kullanabilme,
- Öykü, roman gibi yazılı sunulan bilgiyi kavrayabilme.

Mantıksal - Matematiksel Zeka: Benzer yönleri arama, rakamları etkin kullanma ve ortaya çıkan sonuçları iyi bir nedene bağlama yeteneği.

- Matematiğe yatkın olma,
- Neden-sonuç ilişkilerini anlayabilme, bağlantıları fark edebilme,
- Tümden gelim ve tüme varım yoluyla akıl yürütebilme,
- Karmaşık hesaplamalar yapabilme ve problem çözme becerisine sahip olabilme,
- Nesnelere kategorilere ayırabilme,
- Bilimsel düşünebilme ve araştırma yapabilme.

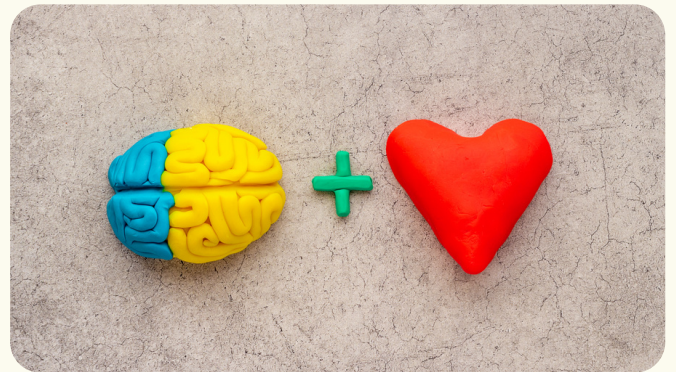
Görsel-Uzaysal Zeka: Bu zeka gördüğümüz ve gözümüzde canlandırdığımız her şeyle ilgilidir; her türlü şekil, desen, tasarım, somut ya da soyut görüntüler, renklerin ve dokuların tüm yelpazesi. Ayrıca yön duygusu da bu zeka ile ilgilidir; yaşadığınız çevreyi dolduran nesnelere göre nerede olduğunuzu bilebilme ve bir yerden başka bir yere kolaylıkla gidebilme.

- Matematiğe yatkın olma,
- Neden-sonuç ilişkilerini anlayabilme, bağlantıları fark edebilme,
- Tümden gelim ve tüme varım yoluyla akıl yürütebilme,
- Karmaşık hesaplamalar yapabilme ve problem çözme becerisine sahip olabilme,
- Nesneleri kategorilere ayırabilme,
- Bilimsel düşünebilme ve araştırma yapabilme.

İçsel Zeka: Bireyin kendisinin farkında olması, kuvvetli ve zayıf taraflarını, ruh halini, isteklerini anlayabilmesi, iç dünyası ile ilişki kurup yaşamını daha etkin bir şekilde devam ettirebilmesi.

- Kişinin kendisi ile ilgili farkındalığının olması, yaşamı ve öğrenmesi ile ilgili sorumluluk alabilme,
- Duyguların farkına varabilme ve onları ifade edebilme,
- Dikkatini ve düşüncelerini yoğunlaştırabilme,
- Daha karmaşık düşünebilme ve sonuç çıkarabilme,
- Kendini geliştirmek çaba gösterebilme.

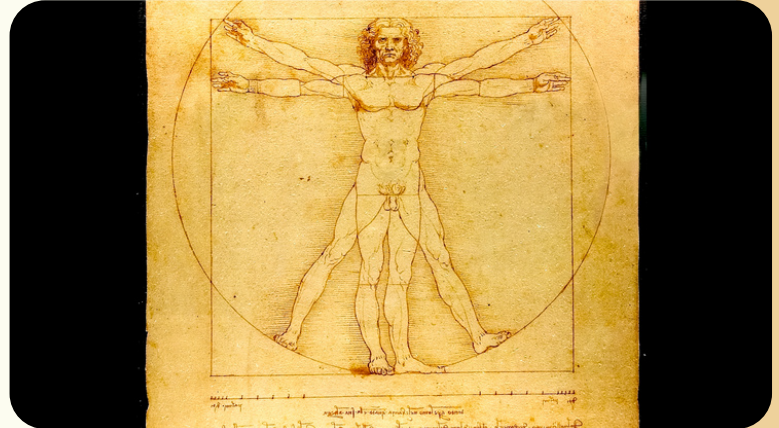
Müzik Zekası: Ritme, sesin yüksekliğine ve melodiye duyarlık.

- Melodi, ritim ve sesleri taklit edebilme,
- Şarkı söyleyebilme,
- Müzik aleti çalabilme,
- Düşünce ve duyguları ifade etmek için müzik ve ritmi kullanabilme,
- Kişinin ses tonundan ruhsal durumunu kestirebilme,
- Arabanın motor sesinden bir arıza olduğunu anlayabilme.

Bedensel - Kinestetik Zeka: Koordinasyon, denge, güç, esneklik ve hız gibi bazı fiziksel yetenekler ile düşünce ve duyguları ifade etmek için vücudu kullanabilme yeteneği.

- Bedenin farkında olma ve onu iyi kullanabilme,
- Dans, paten, bisiklete binme gibi koordinasyon gerektiren becerileri gerçekleştirebilme,
- İfade etme aracı olarak jest ve beden dilinden yararlanabilme,
- Drama ve pantomim kullanarak çeşitli durumları canlandırmak için yaratıcı ve ifade edici hareketleri yapabilme,
- Zihin ile beden arasında güçlü bir bağ kurabilme,
- Spor oyunlarından, beden egzersizlerinden hoşlanma ve başarabilme.

Oyunlar aracılığı ile her çocuk özel yeteneklerini fark etmekte ve kendisini o alanlarda geliştirme fırsatı bulmaktadır. Oyunlar, çocukların çoklu zeka alanlarının gelişimine olumlu katkı sağlamaktadır. Bu alanda yapılan araştırmalarda da, çocukların oyunlar vasıtasıyla daha önce farkında olmadıkları yeteneklerinin farkına vardıkları tespit edilmiştir.

Üçgen Peynir Dilimleri Oyunu

2 kişilik bir oyundur. Kalem, kağıt gereklidir. İlk önce kağıdın üstüne noktalar konular, sonra iki oyuncu noktaları karşılıklı olarak üçgen yapacak şekilde birleştirir. Sırayla birer çizgi çizme hakları vardır. Üçgeni tamamlayan puan kazanır, en fazla üçgeni yapan oyunu kazanır. Bunu anlamak için üçgen yapıldıkça içine isimin baş harfi yerleştirilir. *Bu oyun mantıksal-matematiksel ve görsel-uzaysal zekayı geliştirmeye yöneliktir.*

41 Çubuk Oyunu (Mikado)

Bu oyun en az 2 kişi ile oynanır. Çubuklar bir uçları masaya değecek şekilde iki elle kavranır. Bir anda bırakılarak saçılması sağlanır. Sırayla diğer çubukları kıpırdatmadan çubuk almak ana amaçtır. Bunu başaran ve en çok çubuk alan oyunu kazanır. Çubuğu alırken kıpırdatan sırayı rakibine kaptırır.

Bu oyun mantıksal-matematiksel, görsel-uzaysal ve bedensel-kinestetik zekayı geliştirmeye yöneliktir.

Kesintisiz Konuşma

Bu oyunu oynarken bir kronometre veya saate ihtiyaç var. Bu oyun, seçilen bir konu hakkında hiç ara vermeden bir dakika boyunca konuşma üzerine kurulmuştur. Herkes bir kağıdın üstüne konuşulacak bir konu yazar ve hepsi bir şapkanın içine konur. Bir kişi zaman tutmak ve hakem olmak için seçilir. Hakem şapkanın içinden bir kağıt çeker ve konunun ne olduğunu yüksek sesle duyurur. Seçilen ilk oyuncu konuşmaya başlar. Bir düşünceyi iki kez tekrar edemezsiniz ve konuya bağlı kalmalısınız. Eğer duraklar veya yavaşlarsanız sıranız yanar ve sizin takımınızdan başka biri aynı konu üzerinde yeniden bir dakika boyunca konuşur. Hakem, takımlardaki herkesin konu üzerine ne kadar konuştuklarının süresini tutar. Takımlardan biri konu üzerine konuşabildiği kadar konuştuktan sonra, yeni konuya geçilir. Bütün süreler toplandıktan sonra en uzun süre konuştuğu ortaya çıkan takım kazanır.

Bu oyun sözel zekayı geliştirmeye yöneliktir.

Gölge Tiyatrosu

Oyunu oynamak için ihtiyaç duyulanlar; geniş bir bant ya da ağırlıklar, beyaz bir çarşaf, taşınabilir bir ışık, karanlık oda.

Duvarı veya tavanı zedelemeyecek bir biçimde çarşafı asın. Çarşafın arkasına ışığı yerleştirin. Odanın ışıklarını söndürün ve ışıkla çarşaf arasında tüm yaratıcılığınızı kullanarak istediğiniz bir oyunu sergileyin. Ailenizin üyelerini ya da arkadaşlarınızı seyirci olarak çağırın.

Bu oyun içsel zekayı geliştirmeye yöneliktir.

Çarşıya Gittim Oyunu

Çocuklar daire kurarak yere çömelirler. İlk başlayan oyuncu çarşıya gittim ile başlayarak neler satın aldığını söyler. Diğerleri de sırayla bir şeyler ekler ve aynı şeyleri sırası ile tekrar ederek akışın devam etmesini sağlarlar. Sırada şaşırın veya kelimeyi söylemeyi unutan kaybeder.

Bu oyun sözel zekayı geliştirmeye yöneliktir.

Topal Karga Oyunu

Bu oyun en az 5 kişiyle oynanır. İlk önce ebe seçimi yapılır ve ebe seçildikten sonra ortaya bir daire çizilir. Ebe olan arkadaşımız sadece bu dairenin içinde iki ayakla basabilir. Dairenin dışına çıktığı zaman tek ayak üzerinde diğer arkadaşlarını yakalamaya çalışır.

Bu oyun bedensel-kinestetik zekayı geliştirmeye yöneliktir.

Seksek

Yere seksek kutuları çizilir. Oyuncu taşını 1 numaralı kutunun içine atar. Tek ayak üzerinde sekerek ve taşın bulunduğu kutuyu atlayarak kutuları teker teker dolaşır. Son kutuya ulaştıktan sonra geri döner, 2 numara üzerindeyken 1 numaradan taşı alır ve bu kutuyu atlayarak şeklin dışına çıkar. Taşı 2 numaraya atarak devam eder. Attığı taş çizgi üzerine gelirse ya da çizgiye basarsa yanar. Sıra diğer oyuncuya geçer. (Bu oyun dünyanın çeşitli ülkelerinde ufak farklılıklarla oynanmaktadır.)

Bu oyun bedensel-kinestetik zekayı geliştirmeye yöneliktir.

Chak-ka-yer (Dayanıklılık Oyunu)

Bu oyun aslında Halat Çekme oyununun el ele tutuşularak oynanan halidir. Tayland'da oynanır. Kişi sayısının en az 6 ve çift sayı olması gerekir. Oyuncular 2 takıma ayrılır. Yere bir çizgi çizilir. Takımlardan biri çizginin bir yanında diğeri öbür yanında durur. Başlama işaretiyle her iki takım oyuncuları rakip takım oyuncularından birini diğer tarafa çekmeye çalışır. Bir oyuncu çizginin diğer tarafına çekildiğinde rakip takımın üyesi olur. Bütün oyuncular çizginin bir tarafında toplandığında oyun biter.

Bu oyun bedensel-kinestetik zekayı geliştirmeye yöneliktir.

Dada Tekst Oyunu

Oyunculardan birinin dilimizi bilmeyen bir yabancı olması istenir. Bu Afrika'lı bir şair, Çinli bir futbolcu veya depremde yardıma gelen kurtarma ekiplerinden biri olur. Bu kişi dilimizi bilmediği için anlamsız bir dilde konuşur (dadatekst). Bir başka oyuncu bu dili bilen bir kişi rolünü üstlenir ve o yabancıнын söylediklerini dilimize tercüme eder. İstenirse oyuncular, dadatekst konuşan bu yabancıya sorular sorabilirler. Tercüman çeviriyormuş gibi yapar.

Bu oyun içsel ve sosyal zekayı geliştirmeye yöneliktir.

On Soruda Kişi Bulma

Grup ikiye ayrılır. Gruplardan biri bir kişi seçer ve seçtikleri kişiyi diğer gruba söylemezler. Diğer grup on soru sorarak, (soruları kimin soracağı ve cevapları kimin vereceği önceden belirlenir.) bu kişinin kim olduğunu bulmaya çalışırlar. Sorular sadece “Evet” veya “Hayır” gerektiren sorular olmalıdır. Grup tahmini doğru yaparsa 10 puan alır, yanlış yaparsa oyun sırası diğer tarafa geçer.

Not: Aynı oyun başka zamanlarda grup dışından bir ünlü bir kişiyi veya eşyayı tutarak da oynanabilir.

Bu oyun sosyal ve mantıksal-matematiksel zekayı geliştirmeye yöneliktir.

Ortak Resim Yapma

Her oyuncu bir kağıda bir adam ya da kadın şapkası çizer, kağıdı sağ yanındaki arkadaşına verir. Sol yanındaki arkadaşından da diğer resmi alır. Bu sefer herkes şapkasının altına yüzün şeklini çizer ve yanındakine verir. Oyunu yöneten kişi tüm insan resmi tamamlanana kadar her kağıt değişiminde neyin çizileceğini söyler. Resim tamamlandığında her oyuncu önündeki resme bir isim takar ve tüm gruba resmi gösterir.

Bu oyun görsel zekayı geliştirmeye yöneliktir.

Bir Şarkıyı Değiştirin

Çocuklar yaşamlarında alışkın oldukları şeylerle ilgili şarkıları söylemeyi severler. Okul, oyuncaklar, uyku, yemek saatleri, duygular. “Mini mini bir kuş” gibi bir şarkıyı alın, çocuğunuzun bu şarkıya yeni sözler bulmasını sağlayın. Çeşitli fikirler oluşturun. Anlamsız sözcükler ve sık tekrarlar iyidir. Kafiye önemli değildir.

Bu oyun müziksel zekayı geliştirmeye yöneliktir.

Ben Kimim?

Oyunu oynayabilmek için kağıt ve kaleme ihtiyaç vardır. Oyun, oyuncuların birinin “Ben iki rakamlı bir sayıyım, rakamlarım toplamı 11. Eğer rakamlarımın yerini değiştirirseniz olduğumdan 45 az olacağım. Ben kimim?” (Cevap 83) ifadesiyle başlar. Bunun gibi örnekler geliştirerek oyunu devam ettirebilirsiniz.

Bu oyun mantıksal-matematiksel zekayı geliştirmeye yöneliktir.

Saat Tik Takı İle Yürümek

Bu etkinlikte çocuğunuz tempolu bir sese ayak uyduracak. Bu durumda en uygun alet metronomdur, ancak el çırpma da olabilir. Çocuğunuzdan sese, değişen tempoya, nasıl ayak uydurduğunu görmek için sesi hızlandırıp yavaşlatın. Ses kesildiğinde durun.

Bu oyun müziksel ve bedensel- kinestetik zekayı geliştirmeye yöneliktir.

Kamp Kurmaca

Eski bir örtü veya çarşaf, ağaç parçaları, ip, termos, yiyecek, fener, şapka, küçük sırt çantası bu oyunu oynamak için yeterli olacaktır. Bulduğunuz yere göre kumsal ya da bahçe bu oyun için uygun mekandır. Öncelikle çadırınızı kuracağını yeri seçin. Çadırın kurulması ve yapılacak diğer işlemlerle ilgili görev paylaşımı yapın. Bu oyunu oynarken bir mizansen yaratabilirsiniz (Kızılderililer, yerliler, dağcılar vb).

Bu oyun sosyal ve doğaya dönük zekayı geliştirmeye yöneliktir.

KAYNAKLAR

Oriol Ripoll, Rosa Maria Curto, Birlikte Oynayalım Dünyanın Dört Bir Yanından 100 Oyun – TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları.

Ellison, S. & Gray, J. (2018). Çocukların Sevdiği 365 Yaratıcı Oyun: Çocukların Kendilerini Geliştirecekleri Zeka, (Çev. I. Gündüz). İstanbul: Pozitif Yayınları.

Ellison, S. & Gray, J. (2017). Çocukların Sevdiği 365 Okul Dışı Etkinlik, (Çev. I. Gündüz). İstanbul: Pozitif Yayınları.

Öğrencileri Birbirine Kaynaştırma Oyunları, Bakış Eğitim ve Psikolojik Danışma Merkezi, Seminer Notları

<https://on5yirmi5.com/yasam/dogal-yasam/cocuk-oyunlari-ne-ise-yarar/>